

BRENDA GOURLEY NEDANT A CONTRACORRENT

PER JORDI ROVIRA

Les seves paraules contenen la determinació que aporta l'experiència. Sovint les acompanya d'un somriure i fins i tot d'una rialla sincera. Brenda Gourley (Johannesburg, 1943), exrectora de l'Open University, és una persona pròxima amb un gran bagatge professional que l'ha convertit en un referent dels recursos educatius oberts. És, en aquest i en altres àmbits, una nedadora a contracorrent, com ha destacat la rectora Imma Tubella amb motiu de la seva investidura com a doctora honoris causa de la UOC el 24 de febrer.

L'Open University, la primera universitat a distància de la història, va ser fundada al Regne Unit el 1969, el mateix any que el món observava al televisor com l'Apolo XI feia realitat el somni de portar l'home a la lluna. Quatre dècades després, la televisió ja no emet en blanc i negre sinó en color i alta definició, i internet ha revolucionat el món de les comunicacions. En aquest context d'ones i bits, l'Open

Sus palabras contienen la determinación que aporta la experiencia. A menudo las acompaña de una sonrisa y hasta de una carcajada sincera. Brenda Gourley (Johannesburg, 1943), ex rectora de la Open University, es una persona próxima con un gran bagaje profesional que la ha convertido en un referente de los recursos educativos abiertos. En este y otros ámbitos, es una nadadora contracorriente, como ha destacado la rectora Imma Tubella con motivo de su investidura como doctora honoris causa de la UOC el 24 de febrero.

La Open University, la primera universidad a distancia de la historia, se fundó en el Reino Unido en 1969, el año en que el mundo observaba en el televisor cómo el Apolo XI hacía realidad el sueño de llevar el hombre a la luna. Cuatro décadas después, la televisión ya no emite en blanco y negro sino en color y alta definición, e internet ha revolucionado el mundo de las comunicaciones. En este contexto de

Her words embody a determination which comes with experience. They are often accompanied with a smile and even a hearty laugh. Brenda Gourley (Johannesburg, 1943), former Vice-Chancellor of the Open University is a very approachable person with an extensive professional background which has made her into a reference point in open education. In this and other areas she often finds herself swimming against the current, something that President Imma Tubella pointed out on the occasion of her being awarded a UOC Honoris Causa on the 24th February.

The Open University, the first of its kind in history, was founded in the UK in 1969, the same year that the world watched a dream come true on television when Apollo 11 took man to the moon. Forty years later, television no longer broadcasts in black and white, but in colour and high-definition, while the Internet has revolutionized the world of

University té la comunitat d'estudiants més nombrosa del Regne Unit: 200.000 anuals. Des dels seus inicis, dos milions de persones s'han format en aquesta institució.

Brenda Gourley és part d'aquest èxit, ja que el 2002 –i fins al 2009– es va convertir en la primera dona que dirigia aquesta universitat oberta. Abans, havia estat la primera rectora que va exercir a Sud-àfrica, durant els vuit anys en què va encapçalar la Universitat de Natal. En l'actualitat, imparteix conferències per tot el món sobre les excel·lències de l'educació superior en el món digital. Una d'aquestes xerrades va tenir lloc en la setena edició de l'Open Ed Conference, el congrés anual que a finals d'octubre va reunir al CosmoCaixa a gairebé cent ponents de tot el món. Era el primer cop que aquesta cita –el principal punt de trobada mundial sobre els recursos educatius oberts– sortia d'Amèrica del Nord.

>>

ondas y bits, la Open University tiene la comunidad de estudiantes más numerosa del Reino Unido: 200.000 anuales. Desde sus inicios, dos millones de personas se han formado en esta institución.

Brenda Gourley es parte del éxito, ya que en 2002 –y hasta 2009– se convirtió en la primera mujer que dirigía esta universidad abierta. Antes había sido la primera rectora que ejercía en Sudáfrica, durante los ocho años que encabezó la Universidad de Natal. Actualmente imparte conferencias en todo el mundo sobre las excelencias de la educación superior en el mundo digital. Una de estas charlas tuvo lugar en la séptima edición de la Open Ed Conference, el congreso anual que a fines de octubre reunió en el CosmoCaixa (Barcelona) a casi cien ponentes de todo el mundo. Era la primera vez que esta cita –el principal punto de encuentro mundial sobre los recursos educativos abiertos– salía de Norteamérica.

>>

communications. In this context of waves and bytes, the Open University has the largest student community in the UK: 200,000 a year. Since its inception, two million people have been educated in this institution.

Brenda Gourley forms part of this success story, because from 2002 until 2009 she was the first woman to head this open university. Previously she had been the first woman Vice-Chancellor in South Africa, having been in charge of the University of Natal for eight years. Currently she lectures all over the world in praise of the excellence of higher education in a digital environment. One of these talks was at the seventh Open Ed Conference, the annual congress which took place in the CosmoCaixa (Barcelona) at the end of October bringing together about a hundred speakers from around the globe. It was the first time this gathering – the main meeting point dealing with open education matters – had taken place outside North America.

>>

EL PERSONATGE

David Campos

El 2002 –i fins al 2009– es va convertir en la primera dona a dirigir l'Open University

En 2002 –y hasta 2009– se convirtió en la primera mujer que dirigía la Open University

From 2002 until 2009 she was the first woman to head the Open University

≤

Des de la tranquil·litat d'una petita sala del nou Museu de la Ciència, Gourley va viatjar amb *Walk In* en el temps, concretament als orígens de l'Open University. “Va ser una idea del primer ministre Harold Wilson, molt més concixerador de la tecnologia que la majoria de polítics d'aquella època”, explica. Aquest polític laborista, originari d'una família obrera i que havia estudiat Història a Oxford gràcies a una beca, va idear l'Open University i després va confiar l'execució del projecte a Jennie Lee, a qui va posar al capdavant del Departament d'Educació i Ciència. “Lee era una dona molt tenaç que no es preocupava de l'oposició que venia tant per banda de les universitats, com dels polítics i la societat”, ressalta Gourley, tot alçant la veu i arrossegant les paraules per reforçar-ne el significat.

“La idea era que no calguessin notes de tall. Es buscava valorar les qualificacions en acabar la carrera i no pas en començar-la. Això va

≤

Desde la tranquilidad de una pequeña sala del nuevo Museo de la Ciència, Gourley viajó con *Walk In* en el tiempo, concretamente a los orígenes de la Open University. “Fue una idea del primer ministro Harold Wilson, mucho más entendido en tecnología que la mayoría de los políticos de aquella época”, explica. Este político laborista, originario de una familia obrera y que había estudiado Historia en Oxford gracias a una beca, ideó la Open University para después confiar la ejecución del proyecto a Jennie Lee, a quien puso al frente del Departamento de Educación y Ciencia. “Lee era una mujer muy tenaz a quien no importaba la oposición que provenía tanto de las universidades como de los políticos y la sociedad”, resalta Gourley, alzando la voz y arrastrando las palabras para reforzar su significado.

“La idea era que no fueran necesarias las notas de corte. Se buscaba valorar las calificaciones al final de la carrera y no al inicio. Esto

≤

In the peaceful atmosphere of a small room in Barcelona's new Science Museum, Gourley took a journey back in time with *Walk In*, to the origins of the Open University. “It was an idea of the Prime Minister, Harold Wilson; he was far more knowledgeable about technology than the majority of politicians in those days,” she explained. A Labour politician from a working class background, who had studied history at Oxford thanks to a scholarship, he thought up the idea of an Open University, then entrusted its development to Jennie Lee whom he made head of the Department of Education and Science. “Lee was a very tenacious woman who was not bothered by the opposition she met from the universities on the one hand, and from politicians and society on the other,” emphasizes Gourley, raising her voice and stressing her words to reinforce their meaning.

“The idea was that there were no entry criteria to get in. The aim was to evaluate the qualifications at the end of the course, not at the beginning. This was unheard of. Furthermore, it was regarded as impossible to open the university to everyone and at the same time maintain a high standard. It was like saying that if you had students of a lower social background, the university would have to be of the same level” she asserted.

In the first decades of its existence, when Internet was only the province of telecommunication engineers and the US military, the Open University operated via the BBC. The winds of change though were blowing in its favour. “In the 90s,” Gourley explains, “different social movements defended education as a human right and not as a privilege, so education for all was no longer just the Open University's slogan but also the government's. This signified a great change.”

suposar un gran xoc. A més, es considerava impossible la idea d'obrir la universitat a tothom i amb un producte de qualitat. Era com dir que si tenies estudiants d'un extracte social baix, també havies de tenir una universitat d'aquest nivell”, afirma.

En les primeres dècades d'existència, quan internet tan sols era una qüestió d'enginyers de telecomunicacions i militars nord-americans, l'Open University operava a través de la BBC. Els nous temps van bufar a favor del projecte. “Als anys noranta”, relata Gourley, “diferents moviments socials defensaven l'educació com un dret humà i no pas com un privilegi, així que l'educació universal ja no va ser un eslògan exclusiu de l'Open University, sinó també del govern. Això va implicar un gran canvi.”

Amb el pas dels anys, una altra cosa va canviar. “S'havia d'acabar amb la idea que la qualitat tenia a veure amb si s'estudiava presencialment

supuso un gran impacto. Además, se consideraba imposible la idea de abrir la universidad a todos y con un producto de calidad. Era como decir que si tenías estudiantes de un extracto social bajo, tendrías una universidad del mismo nivel”, afirma.

En las primeras décadas de existencia, cuando internet solo era una cuestión de ingenieros de telecomunicaciones y militares norteamericanos, la Open University operaba a través de la BBC. Los nuevos tiempos soplaron a favor del proyecto. “En los años noventa”, relata Gourley, “varios movimientos sociales defendían la educación como un derecho humano y no como un privilegio, con lo que la educación universal ya no fue un eslogan exclusivo de la Open University, sino también del gobierno. Esto supuso una gran novedad.”

Con el paso de los años, algo más cambió. “Había que acabar con la idea de que la calidad dependía de si se estudiaba presencial-

As time went by, something else changed. “The notion that quality was linked to whether you studied in a classroom or at a distance had to be overcome,” she explained. Nowadays this prejudice is totally outdated. “Today the Open University is one of the leaders in the university ranking charts as regards the quality of its teaching. Last year it even surpassed Oxford,” Gourley pointed out proudly. During her eight years as Vice-Chancellor she had a very clear idea of where her objectives lay. “In the virtual field we had no competitors so we were able to focus on quality. The whole system would have suffered if it had gone down,” she contends. Gourley also made a huge effort to administer the resources of the University “so it would run smoothly”. She gives as an example the attention paid to telephone assistance. “We couldn't lose students because no one answered their calls”, she remembers. “Nowadays 95% are attended to.”

o a distància”, afirma. Avui dia aquest prejudici ja és història. “Actualment l'Open University és una de les primeres del rànquing d'universitats pel que fa a la qualitat de l'ensenyament. L'any passat fins i tot va superar Oxford”, ressalta orgullosa Gourley. Durant els vuit anys que va ser-ne rectora, tenia clar quins eren els objectius. “En l'àmbit virtual no teníem competidors i, per tant, podíem centrar-nos en la qualitat, que si decreix afecta tot el sistema”, argumenta. Gourley també va esforçar-se a administrar els recursos de la universitat “perquè funcionés com una màquina”. Com a exemple, cita l'atenció telefònica. “No podíem perdre estudiants pel fet que ningú contestés les trucades”, recorda. “Actualment se'n responen el 95%”, puntualitza.

Quan parla dels avantatges de l'educació superior a distància, Gourley assegura que “l'aparició d'internet és un canvi de mètode”.

≥

mente o a distancia”, afirma. En el día de hoy este prejuicio ya es historia. “Actualmente la Open University es una de las primeras del ranking de universidades en cuanto a la calidad de la enseñanza. El año pasado incluso superó a Oxford”, resalta orgullosa Gourley. Durante los ocho años que fue su rectora, tenía claro cuáles eran los objetivos. “En el ámbito virtual no teníamos competidores y, por ello, podíamos centrarnos en la calidad, que si decrece afecta a todo el sistema”, argumenta. Gourley también se esforzó en administrar los recursos de la Universidad “para que funcionase como una máquina”. Como ejemplo, cita la atención telefónica. “No podíamos perder estudiantes porque nadie respondiera a las llamadas”, recuerda. “Actualmente se responden el 95%”, puntualiza.

Cuando habla de las ventajas de la educación superior a distancia, Gourley asegura que “la aparición de internet es un cambio de mé-

≥

When talking about the advantages of distance learning in higher education, Gourley claims that “the advent of Internet means a change in method”. “We knew that the traditional model of a lecturer at university talking to a class of students was not very satisfactory but that's all we had! It's not like that anymore,” she points out. According to her the classic model of a university, which she defines as ‘pre-Internet’, has become outdated. “Furthermore it is very expensive” she stresses. Whenever she has a chance, she never tires of repeating that “Internet will change the whole university structure as we've understood it till now. Traditionally universities used to describe their function as ‘the production, storing and spreading of knowledge’ but nowadays the Net does all that.”

“If they don't change, traditional universities are in danger,” she claims unhesitatingly. Are those responsible aware of this? “I don't

≥

“Si no canvia, la universitat presencial està en perill”

presencials que siguin més flexibles i que s’adaptin a uns ciutadans que cada cop aposten més per la mobilitat laboral. “Actualment internet ens permet comunicar-nos amb més gent que mai, persones de tot el món, tothom és un difusor i editor, la xarxa té fonts d’informació, fonts educatives, continguts oberts al gran públic... Tot plegat és un altre paradigma”, assegura.

Aquesta experta ha analitzat de quina manera aquest paradigma afecta els estudis superiors. Així, ella i altres investigadors han observat que els estudiants “aprenen millor quan col·laboren els uns amb els altres”. També que els que estudien amb recursos educatius oberts tenen més motivació. “Els estudis de recerca ens diuen que si superen els primers exàmens, les probabilitats de continuar el curs s’incrementen enormement. I davant d’això, què fem? Una o dues setmanes abans de l’examen, la universitat es posa en contacte

en la tecnologia.” Por estas razones Gourley recomienda a las universidades presenciales que sean más flexibles y que se adapten a unos ciudadanos que cada vez apuestan más por la movilidad laboral. “Hoy internet nos permite comunicarnos con más gente que nunca, personas de todas partes, todo el mundo es difusor y editor, la red tiene fuentes de información, fuentes educativas, contenidos abiertos al gran público... Es otro paradigma”, asegura.

Esta experta ha analizado de qué manera este paradigma afecta a los estudios superiores. Así, ella y otros investigadores han observado que los estudiantes “aprenden mejor si colaboran unos con otros”. También que los que estudian con recursos educativos abiertos están más motivados. “Según los estudios de investigación, si superan los primeros exámenes, las probabilidades de continuar el curso aumentan enormemente. Y ante esto, ¿qué hacemos? Una o dos semanas

“If they don’t change, traditional universities are in danger”

study groups and so on. We have realised they need the other people to keep up their motivation.”

Internet, therefore, has marked a turning point for open education resources. Harold Wilson was unable to witness this as he died in 1995, the year the World Wide Web was just beginning to become a commercial tool. His son, Robert Wilson, is in fact a lecturer at the university his father dreamt up which, as Brenda Gourley makes a point of reminding us, “is one of the most highly regarded institutions in the United Kingdom.” ■

“Si no cambia, la universidad presencial está en peligro”

amb l’estudiant, per telèfon o per correu electrònic, per veure quins dubtes té i saber com podem ajudar-lo.” Un cop aquests estudiants segueixen amb els estudis, és habitual que contactin amb altres universitaris i creïn grups virtuals. “Són els mateixos estudiants, i no pas nosaltres, els que organitzen els grups de lectura, d’estudi, etc. Ens hem adonat que necessiten l’altra gent per mantenir la motivació.”

Internet, doncs, ha suposat un punt d’inflexió per als recursos educatius oberts. Harold Wilson no va poder veure-ho ja que va morir el 1995, any que la World Wide Web tot just començava a convertir-se en una eina comercial. En l’actualitat el seu fill –Robert Wilson– és professor de la universitat que va idear el seu pare i que, tal com s’encarrega de recordar Brenda Gourley, “és una de les institucions més estimades del Regne Unit”. ■

antes del examen, la universidad se pone en contacto con el estudiante, por teléfono o correo electrónico, para ver qué dudas tiene y saber cómo podemos ayudarlo.” Una vez estos estudiantes siguen con los estudios, es habitual que contacten con otros universitarios y creen grupos virtuales. “Son los mismos estudiantes, y no nosotros, quienes organizan los grupos de lectura, de estudio, etc. Nos hemos dado cuenta de que necesitan a los demás para mantener la motivación.”

Así pues, Internet, ha supuesto un punto de inflexión para los recursos educativos abiertos. Harold Wilson no pudo verlo ya que murió en 1995, año en que la World Wide Web apenas empezaba a convertirse en una herramienta comercial. En la actualidad su hijo –Robert Wilson– es profesor de la universidad que ideó su padre y que, tal como se encarga de recordar Brenda Gourley, “es una de las instituciones más queridas del Reino Unido”. ■

OER Commons [Open Educational Resources]

www.oercommons.org

Open Ed 2010 [The Seventh Annual Open Education Conference]

<http://openedconference.org/2010>

Brenda Gourley, doctora honoris causa a la UOC

tinyurl.com/6gyoafw (català)

tinyurl.com/6gsep452 (castellano)

tinyurl.com/63j7yem (english)

www.uoc.edu/hc/gourley/cat/index.html

≤≤

“Sabíem que el model de les universitats presencials en què un professor parla en una classe a un grup d’alumnes no era molt satisfactori, però era l’únic que teníem! Ara ja no és així”, indica. Segons ella, el model clàssic d’universitat –que defineix com *pre-internet*– ha quedat desfasat. “I a més, és molt car”, recalca. Sempre que en té ocasió, no es cansa de repetir que “internet canviarà el mapa universitari tal i com l’hem entès fins ara. Tradicionalment les universitats solen descriure la seva funció com ‘la producció, emmagatzematge i divulgació del coneixement’, però actualment la xarxa ja fa tot això”.

“Si no canvia, la universitat presencial està en perill”, afirma sense dubtar. I els seus responsables ho saben? “No ho crec”, respon. “La qüestió és com sostenir el model de negoci tenint en compte que cada cop hi ha menys fons públics per fer-ho.” “La resposta és en la tecnologia.” Per tot això, Gourley recomana a les universitats

≤≤

todo”. “Sabíamos que el modelo de las universidades presenciales donde un profesor habla en una clase a un grupo de alumnos no era muy satisfactorio, ¡pero era el único que teníamos! Ahora ya no es así”, indica. Según ella, el modelo clásico de universidad –que define como *pre-internet*– está desfasado. “Y además, es muy caro”, recalca. Siempre que tiene ocasión, no se cansa de repetir que “internet cambiará el mapa universitario tal como lo hemos entendido hasta hora. Tradicionalmente las universidades suelen describir su función como de ‘producción, almacenamiento y divulgación del conocimiento’, pero actualmente la red ya lo hace todo”.

“Si no cambia, la universidad presencial está en peligro”, afirma sin dudar. ¿Y sus responsables lo saben? “No creo”, responde. “La cuestión es cómo sostener el modelo de negocio considerando que cada vez hay menos fondos públicos para ello.” “La respuesta está

and education, its contents being open to the general public... in short it is a different paradigm,” she states.

This expert has analyzed how this paradigm affects higher education. She has observed, in common with other researchers that students “learn better when interacting with each other”. Also that those who study with open education facilities are more motivated. “Research studies tell us that if they succeed in their first exams the possibilities of continuing their course increase enormously. So knowing that, what do we do? A couple of weeks before the exam the university contacts the student by telephone or e-mail to find out if they have any doubts and how we can help.” Once those students continue with their studies it is quite normal for them to get in touch with fellow undergraduates and create virtual groups. “It’s the students themselves, not us, who organise reading groups,

≤≤

think so”, she answers. “The question is how can this business model keep going, taking into account the fact that there is less and less public funding?” “The answer lies in technology.” For this reason Gourley recommends that traditional universities be more flexible and adapt to the growing number of people who are increasingly looking for job mobility. “These days Internet allows us to communicate with more people than ever, from all over the world, everyone can share and publish knowledge, the Net is a source of information